

Кыргыз адабияты

(Кыргыз мектептер үчүн)

2012-2013-окуу жылында кыргыз адабиятын кыргыз тилиндеги мектептерде окутуу «Кутбилим» газетасына жарыяланган (01.06. 12) Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги бекиткен окуу планынын, 2011-жылы жарык көргөн жана анын базасында 2012-жылы жаңы окуу жылына карата өркүндөтүлүп чыгарыла турган «Кыргыз адабияты» (5-11-класстар) программасынын негизинде жүргүзүлөт.

Жаңы окуу планына ылайык «Кыргыз адабияты» предметинен 8-класс боюнча программада болуп өткөн өзгөрүүлөр

Министрлик бекиткен жаңы окуу планы боюнча 8-класста адабият предметине бөлүнгөн мурдагы 102 саат кыскарып, 68 саат болду. Ушуга байланыштуу адабият мугалимдери төмөнкүлөрдү эске алууга тийиш. Азыр темаларга сааттарды бөлүштүрүү төмөндөгүчө ишке ашырылды.

8-КЛАСС (68 саат)

Байыркы Орхон-Эне-Сай жазма эстеликтери жөнүндө жалпы маалымат (1 саат).

Күл Тегиндин эстелигиндеги ташка чегилген жазуулар (Кичине жазуу, чоң жазуу) (1 саат).

Кыргыз элинин оозеки көркөм казынасы

Жалпы обзор (1 саат).

«Манас» (12 саат)

«Семетей» (10 саат).

«Сейтек» (8 саат).

Түрк элдеринин орток мурастарынан

Жусуп Баласагын «Кут алчу билим» (3 саат).

Махмуд Кашкари. «Түрк сөздөрүнүн жыйнагы» (2 саат).

Уламышка айланган акылман инсандардын мурастарынан

Асан Кайгы, Токтогул, Кетбука. (1 саат).

XIX – XX кылымдагы эл ырчыларынын чыгармачылыгы

Жалпы обзор (1 саат).

Калыгул Бай уулу. «Калыгулдун сөзү», «Санат, насыят, терме ырлары», «Акыр заман» (2 саат).

Арстанбек Буйлаш уулу. «Тар заман» (2 саат).

Токтогул Сатылгановдун ырлары: «Кош, апаке», «Айланган тоонун бүркүтү», «Эңсеген элим, аманбы», «Жаштарга», «Эшмамбет менен учурашуу», «Гүлдөп ал», «Дүнүйө», «Алымкан», «өмүр», «Карылык», «өлүм алдында ырдаганы». Поэмасы: «Кедейкан» (4 саат).

Жеңижок (Өтө Көкө уулу). «Балалык», «Жалгыз тал менен сүйлөшүү», «Аккан суу», «Үй-бүлө», «Ак куржун толо ыр калды» (3 саат).

Барпы Алыкулов. Ырлары: «Ынтымак», «Айт, айт десе», «Күн», «Шамал», «Дүнүйө», «Көз», «Кулмырза менен Аксаткын». Сүйүү лирикалары: «Мөлмөлүм», «Мырзайым», «Буракжан», «Гөзал кыз» (3 саат).

Чыгыш классикасынан

Ш.Руставели. «Жолборс терисин жамынган баатыр» (3 саат).

Сөз өстүрүү, жазуу жумуштары үчүн – 8 саат.

Кайталоо үчүн – 2 саат.

8-класс үчүн ушул бөлүштүрүү жетекчиликке алынат.

Адабият мугалимдери август кеңешмесинде талкуулай турган маселелердин болжолдуу тематикалары:

1. Адабий билим берүүнүн технологиясын жаңылоо – адабиятты окутуунун сапатын көтөрүүнүн фактору катары;
2. Адабият сабагынын окуу китептери, көркөм чыгармалар, көрсөтмө куралдар менен жабдылышы: абалы, милдеттери, келечеги;
3. Адабий чыгарманы үйрөнүү процессинде адептик-ыймандык жана көркөм-эстетикалык тарбиянын биримдигин камсыз кылуунун зарыл милдеттери;
4. Адабиятты окутуунун процессинде окуучулардын моралдык-этикалык жана көркөмдүк-эстетикалык компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу жолдору;
5. Чыгарманын көркөм тексттин окуп үйрөнүү – адабий билим берүүнүн негизи катары;
6. Чыгарманы идеялык-тематикалык талдоону көркөмдүк-эстетикалык талдоо менен айкалыштыруу – адабият сабагынын натыйжалуулугун арттыруунун булагы;
7. Адабият сабагынын методдорун жана формаларын жаңылоо – бүгүнкү адабий билим берүүнүн өктөм муктаждыгы;

8. Адабият сабагы – окуучунун көркөм табитин өстүрүүнүн жана адеп-ахлагын калыптандыруунун, чыңдоонун фактору;
9. Көркөм чыгарманы окутуу процессинде окуучунун сөз маданиятын, оозеки жана жазуу кебин өстүрүүнүн жолдору;
10. Чыгарманы анын өзүнүн тектик спецификасында (в родовой специфике) үйрөнүү – окуучунун адабий-көркөмдүк маданиятын өстүрүүнүн усулдук амалы катары;
11. Класстан тышкары окууну жана класстан тышкары иштерди уюштуруунун инновациялык технологиясы;
12. Адабият сабагында окуучулардын окуу ишмердүүлүгүн камсыз кылуу – алардын адабий компетенттүүлүктөрүн камсыз кылуунун негизи.
13. Көркөм чыгарманы үйрөнүү процессинде окуучуларды патриоттуулукка, мекенчилдикке, достукка тарбиялоонун жолдору;

2012-2013-окуу жылында 5-11-класстарда «Кыргыз адабияты» предмети боюнча колдонула турган окуу китептери төмөндөгүлөр:

«Биздин адабият», 5-класстар үчүн, авторлору: Артыкбаев К., Исаков Б.;
«Биздин адабият», 6-класстар үчүн, авторлору: Сманбаев А., Ишекеев Н.;
«Кыргыз адабияты», 7-класстар үчүн, авторлору: Алымов Б., Муратов А.;
«Көркөм сөз өнөрү», 8-класстар үчүн, авторлору: Мусаев С., Исакова Ч.;
«Кыргыз адабияты», 9-класстар үчүн, автору: Алымов Б.;
«Кыргыз адабияты», 10-класстар үчүн, авторлору: Асаналиев К., Байгазиев С., Жигитов С., Иманалиев К.;
«Кыргыз адабияты», 11-класстар үчүн, авторлору: Артыкбаев К., Асаналиев К., Байгазиев С., Иманалиев К., Ишекеев Н., Муратов А.

Булардын ичинен 8-класстар үчүн эки окуу китебин тең колдоно берүүгө болот.

проф. С.О. Байгазиев